

Göteborgs universitet
Rektor

Juridiska avdelningen
Pontus Kyrk
BESLUT
2003-06-18
Reg.nr 31-369-03

Inställd utbildning

Anmälan

Fyra studenter på ”mastersprogrammet” Swedish National Orchestra Academy (SNOA) på Musikhögskolan vid Göteborgs universitet har klagat på att den utbildning de blev antagna till, flera veckor in på terminen ställdes in med hänvisning till att antalet studenter var för få. Den utbildning som studenterna därefter erbjöds motsvarade inte den utbildning de blev antagna till. Studenterna vill därför att Högskoleverket

- prövar vilken möjlighet de har att kräva att få gå den utbildning de blev antagna till
- om det finns någon rätt för studenterna att kräva ekonomisk ersättning av Musikhögskolan för studiemedel, resekostnader m.m. samt
- att verket ser över programmets plats i utbildningssystemet.

Studenterna har anfört bl.a. följande.

De sökte våren 2002 den tvååriga utbildningen SNOA, som är ett mastersprogram med inriktning mot orkesterspel. I april genomfördes en traditionell provspelning för prov av behörighet och urval. I juni fick de besked att de hade antagits till utbildningen. De erhöll i samband med detta också en tidsplan över det första utbildningsåret. Utbildningen skulle formellt starta vecka 36, men den första schemalagda undervisningen skulle ges först vecka 38. Vid kontakter med Musikhögskolan under sommaren fick de beskedet att utbildningen skulle bli av. Om så krävdes, skulle extramusiker lånas in för att skapa en fullbesatt orkester. Vid muntliga kontakter med Musikhögskolan nämnde högskolan att det skulle kunna bli aktuellt att fylla tomma platser i orkestern med yrkesmusiker. I mitten av september meddelade Musikhögskolan att utbildningen hade ställts in på grund av för få antagna studenter. De erbjöds istället möjlighet att gå en individuellt utformad utbildning på fördjupningsnivå (master). Denna utbildning saknade SNOA:s orkesterinriktning, men generösa möjligheter till enskild undervisning utlovades. Efter hand har löftena om

HÖGSKOLEVERKET BESLUT

2003-06-18
Reg.nr 31-369-03
Sid 2

lärrresurser inskränkts. Den utbildning för 2002/03 som de nu erbjuds, motsvarar inte på något sätt den utbildning de antogs till. Musikhögskolan har inte presenterat någon utbildningsplan eller några kursplaner för SNOA, men detaljerad information om programmets innehåll och utformning finns bl.a. på högskolans hemsida. Den utbildning de nu erbjuds saknar den orkesterinriktning som SNOA enligt informationen skulle ha. Den inställda utbildningen har fått ekonomiska konsekvenser för dem själva. Flera av dem har beviljats studiemedel för en utbildning som nu inte blir av. Några av dem har också haft betydande utgifter för resor från utlandet och byte av bostad. Vad gäller frågan om utbildningens placering i utbildningssystemet har Musikhögskolan när man informerat, talat om utbildningen som en diplomutbildning i orkester. Diplomutbildning är idag en påbyggnadsutbildning efter musikutbildning, dvs. efter ett genomgånget program som ger en musikerexamen, vilket normalt kräver fyra års studier. Musikhögskolan arbetar nu med att förändra sin utbildningsstruktur till 3+2+2 år, där de två sista åren definieras som diplomutbildning. Musikhögskolan menar att SNOA i denna nya struktur inte skall räknas som en diplomutbildning, utan som en utbildning på nivån för år 4–5. Studenterna anser sig därför vara vilseledda om den nivå utbildningen inom SNOA håller. Till anmälan har de bl.a. bifogat material om SNOA från Musikhögskolans hemsida på Internet och utdrag ur kommunikationen mellan dem och Musikhögskolan.

Utredning

Göteborgs universitets yttrande

Högskoleverket har anmodat Göteborgs universitet att yttra sig över anmälan. Universitet har som sitt remissvar överlämnat Musikhögskolans yttrande. Musikhögskolan har anfört i huvudsak följande.

/.../Musikhögskolan vid Göteborgs universitet har den 23/11 2002 av fyra studenter blivit anmäld till granskning av Högskoleverket. Göteborgs universitet vill i detta ärende framföra följande:

Bakgrund

Behovet av en helt ny specialistutbildning med inriktning mot verksamhet som orkestermusiker i en symfoniorkester alt. operaorkester har vuxit fram genom yrkeslivets alltmer ökande krav. Detta har framkommit i samtal mellan Musikhögskolan och det professionella yrkeslivet. Representanter för detta är f f a Göteborgs Symfoniker (Sveriges Nationalorkester) och internationellt verksamma dirigenter som FDh Neeme Järvi, professorn, FDh Herbert Blomstedt, Cecilia Rydinger Ahlin och B Tommy Andersson. Beslut om medel till en helt ny utbildning på magisternivå med inriktning mot orkestermusik fattades av Göteborgs universitet sommaren 2001. Utbildningen går under arbetsnamnet SNOA - Swedish National Orchestra Academy. Antalet platser för en full utbildning skall vara 60 hst. En miniminivå är "den klassiska periodens orkester", dvs. musik från den wienklassiska perioden, vilket betyder ca 35 musiker.

Ett mycket intensivt planeringsarbete inleddes hösten 2001. Planering utgick ifrån utbildningsstart läsåret 2002/2003 Antagningsprov skedde i april 2002. Arbetet med planering av utbildningen

HÖGSKOLEVERKET BESLUT

2003-06-18

Reg.nr 31-369-03

Sid 3

fördjupas också kontinuerligt. Arbete görs i samverkan mellan utbildningsledning, musiker från Göteborgs Symfoniker, lärare från Musikhögskolan och professionella dirigenter.

Resultatet av antagning till utbildningen var tillräckligt många godkända studenter för att utbildningen skulle kunna starta inom en sektion av den "fulla orkestern". Eftersom denna numerär inte skulle vara tillräcklig för att arbeta som symfoniorkester skulle utbildningen kunna ske med stöd av Musikhögskolans befintliga symfoniorkester (grundutbildning) och ytterligare möjlighet till exponering med GSO. I planerna ingick även ett marginellt behov av att hyra in kompletterande musiker för vissa moment.

Antagningsnivån på de godkända antagna var hög. Detta ledde tyvärr till att en del av dem sent i vår process erbjöds anställning vid ensembler på så vitt skilda platser som Norrköping och Hong Kong. Ytterligare någon var tvungen att göra vämplikt i sitt hemland. Detta resulterade i att de fyra kvarvarande studenterna inte själva skulle kunna utgöra den sektion/ensemble som krävdes för att orkesterutbildning skulle kunna genomföras meningsfull. I detta skede erbjöds studenterna flera alternativa utbildningsvägar. Individuell anpassning var den inställning Musikhögskolans utbildningsledning haft för att lösa den uppkomna situationen på bästa möjliga sätt. Valet att studera vid Musikhögskolan vid Göteborgs universitet, eller inte, fattas självklart av den studerande själv.

Frågor i studenternas anmälan till Högskoleverket

I anmälan anges att "lärarresurser inskränkts". Efterforskning visar på motsatsen. Vid ett antal tillfällen har studenterna mött utbildningsledningen och studenternas önskemål tillgodosetts. Utbildningsledningen har i denna unika situation, inom befintliga ekonomiska ramar sökt verka i god samarbetsanda med studenterna.

Självklart kan inte en orkesterutbildning genomföras med fyra studenter. Detta meddelades tydligt de berörda studenterna. Lika självklart är det förstås att Musikhögskolan varken kan eller har rätt att anställa ca 30 musiker för att möjliggöra att 4 kvarvarande studenter skall kunna studera orkesterspel (det skulle motsvara en månadskostnad om ca 1 Mkr).

I anmälan anges att det finns ekonomiska konsekvenser för de studerande. Vi kan ej se att de erbjudna kurserna orsakar särskilda kostnader. Dessutom är det så att också dessa studenter har möjlighet att söka stipendiemedel från ett relativt stort antal fonder eller stiftelser. Studenterna erbjöds alternativa utbildningsvägar. För att lösa den uppkomna situationen gavs stora möjligheter till individuella upplägg av studier inom ramen för befintliga kurser. Beslut att studera vid Musikhögskolan vid Göteborgs universitet, eller inte, fattas självklart av den studerande.

I anmälan frågas om utbildningens placering i utbildningssystemet. Utbildningen har hela tiden planerats in i det nya system som beslutats om i den s.k. Bologna-deklarationen. Denna utbildning är en tydlig påbyggnadsutbildning.

Utbildningen är en utbildning på magisternivå. Inom den högre musikutbildningen finns ett påbyggnadsprogram som benämns diplomutbildning. Denna, normalt solistiska musikerutbildning, är normalt den studerandes studieår 5-6. Studenterna har sannolikt blandat samman ett gammalt och ett nytt utbildningssystem alt. hämtat nomenklatur från andra musikhögskolor.

De anmälade fyra studenterna har fått en stor mängd planeringstid med utbildningsledningen.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2003-06-18

Reg.nr 31-369-03

Sid 4

Detta är självklart och har förstås varit naturligt. De frågor som nu framförs och som märkligt nog riktas till Högskoleverket borde ha framförts till utbildningsledningen alternativt till högskolerektor. Att detta ej gjorts är beklagligt.

Sammanfattning

1. Kan studenterna kräva den utbildning de är antagna till?

Eftersom utbildningen ej hade de praktiska möjligheterna att genomföras, i enlighet med ovanstående redovisning, är det ej möjligt läsåret 2002/2003. De antagna skall erbjudas att ingå i det kommande läsårets utbildning. Under tiden erbjöds de alternativa kurser med möjligheter till individuell anpassning.

2. Har vi möjligheter att kräva ersättning?

Studenter söker till en utbildning och kan efter godkända antagningskrav och efter urval erbjudas plats. Den studerande beslutar själv om att acceptera erbjudandet eller ej. Ingen svensk utbildning har rätt att med anslagsmedel ersätta studenter enligt de i anmälan angivna specifikationerna. Information om stipendiemöjligheter ges samtliga studenter vid Musikhögskolan vid Göteborgs universitet.

3. Är SNOA en diplomutbildning?

Utbildningen är en påbyggnadsutbildning på magisternivå./.../

De anmälade studenterna har yttrat sig över remissvaret.

Övrigt

Utbildningen har enligt uppgift från Musikhögskolan inte funnits med i Göteborgs universitets utbildningskatalog. Av Göteborgs universitets antagningsordning framgår inte under vilka förutsättningar en kurs kan ställas in.

Högskoleverkets bedömning

Inställd utbildning

Ett positivt besked om antagning till grundläggande högskoleutbildning är ett gynnande förvaltningsbeslut. Huvudregeln är att ett sådant beslut inte kan återkallas såvida inte förbehåll för återkallelse har gjorts.

Högskoleverket har tidigare ansett det vara ett rimligt krav att ett lärosäte i kurskatalogen eller på något annat sätt skriftligen förbehåller sig rätten att ställa in utbildningen om inte tillräckligt många deltagare finns (jfr Högskoleverkets beslut 1998-01-05, reg.nr 31-2705-97). Den aktuella utbildningen har inte funnits med i Göteborgs universitets utbildningskatalog och synes inte heller i övrigt ha omfattas av något förbehåll. Enligt uppgift från Musikhögskolan har dock, de

antagna som också har studerat vid Musikhögskolan tidigare, under antagningsprocessen informerats om att utbildningen kunde ställas in om inte tillräckligt många deltagare fanns. Musikhögskolan har vidare anfört att de antagna erbjöds flera alternativa utbildningsvägar för att lösa den uppkomna situationen på bästa möjliga sätt. De skulle också erbjudas plats i kommande årets utbildning. Enligt anmälarna motsvarade den erbjudna utbildningen dock inte den utbildning de hade antagits till.

Högskoleverket har i sin tillsynsverksamhet sett att inställda utbildningar kan orsaka stora problem för sökande som har fått ett positivt besked om antagning och inrättat sig efter detta. Ibland är de sökande omedvetna om det generella förbehållet – att en utbildning kan ställas in om det är för få sökande – som ofta finns i utbildningskatalogerna. Högskoleverket ifrågasätter nu om det är tillräckligt att högskolorna endast i utbildningskatalogen eller annan allmän information förbehåller sig rätten att ställa in en utbildning. Verket avser därför att i annat sammanhang utreda den frågan.

I det aktuella ärendet har Musikhögskolan meddelat de antagna att utbildningen inte skulle ges, först efter det att terminen skulle ha startat. Ett sådant förfarande kan självklart medföra stora problem för de antagna, som förlitat sig på att utbildningen skall hållas. Om utbildningen skall ställas in bör beslut om detta fattas så snart lärosätet har konstaterat att förutsättningar saknas för att ge utbildningen. Beslutet bör snarast möjligt meddelas de berörda.

Högskoleverket förutsätter att Göteborgs universitet gör en översyn av hur kurser ställs in, vem som har mandat att ställa in dem och när detta i så fall kan ske. Högskoleverket avser att följa upp ärendet i denna del.

SNOA:s placering i utbildningssystemet

Göteborgs universitet har upplyst att utbildningen är en påbyggnadsutbildning på magisternivå. Denna uppgift kan inte ifrågasättas av Högskoleverket, som dock vill peka på vikten av att universitetet är tydlig i sin information om utbildningen.

Ersättning/skadestånd

I Högskoleverkets tillsyn ingår att kontrollera att lagar inom högskoleområdet följs samt att i övrigt allmänhetens och enskilda individers behov, intressen och rättigheter i förhållande till högskolesystemet blir tillgodosedda. Högskoleverket är inte behörigt att pröva skadeståndsanspråk. Ett sådant anspråk prövas av Justitiekanslern (JK).

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2003-06-18

Reg.nr 31-369-03

Sid 6

Med detta besked avslutas ärendet.

Barbro Molander
Beslutande verksjurist

Pontus Kyrk
Verksjurist